

ОМБУДСМЕН ДОВІДНИК ПО ГАЛАКТИЦІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Огляд повноважень громадського
захисника прав в межах закону

ОМБУДСМЕН МАЄ ПОВНОВАЖЕННЯ СТОСОВНО:

- ✚ органів державного управління - напр., міністерств, районних управлінь
- ✚ юридичних та фізичних осіб, які відповідно до спеціального закону розв'язують питання про права та обов'язки фізичних та юридичних осіб у сфері державного управління або іншим чином впливають на них, - напр., Соціальна страхова компанія, медичне страхування
- ✚ органів територіального самоврядування - напр., районний муніципалітет/ міський муніципалітет, міський голова/мер

СИТУАЦІЇ, В ЯКИХ ОМБУДСМЕН МОЖЕ ВАМ ДОПОМОГТИ:

- ✦ **неправильне поведження органів державного управління**
- ✦ **бездіяльність органів державного управління -т. зв. невиправдані затримки провадження**
- ✦ **діяльність органів державного управління щодо прийняття рішень**

напр., обробка запитів на отримання інформації відповідно до Закону № 211/2000 Зб.з. про вільний доступ до інформації (так званий інформаційний закон), петиції, скарги в інтересах суспільства.

ПОВНОВАЖЕННЯ ОМБУДСМЕНА НЕ ПОШИРЮЮТЬСЯ НА:

- ✘ Національну раду Словацької Республіки, Президента Словацької Республіки, Уряд Словацької Республіки
- ✘ питання мобілізаційного та оперативного характеру
- ✘ повноваження поліції, прокуратури щодо прийняття рішень (крім підстав, що передбачають дисциплінарну провину прокурора)
- ✘ Найвища контрольна установа Словацької Республіки, Конституційний суд Словацької Республіки, інформаційні служби
- ✘ комісара у справах дітей та комісара у справах інвалідів, суди (крім затягування судового розгляду, та за винятком органів управління та адміністрування судів та підстав, що припускають дисциплінарну провину судді)

СИТУАЦІЇ, В ЯКИХ ОМБУДСМЕН НЕ МОЖЕ ВАМ ДОПОМОГТИ:

- ✘ вимагати відшкодування збитків, спричинених неправильним поведінням органів влади або незаконним рішенням
- ✘ трудові відносини - напр., звільнення з роботи, умови праці, відносини між роботодавцем і працівником, навіть якщо роботодавець - орган влади
- ✘ дискримінація у кваліфікаційному відборі
- ✘ якщо справа розглядається або вже розглянута судом чи прокуратурою
- ✘ управління державним майном в рамках цивільноправових відносин
- ✘ спори, що виникають із цивільноправових відносин - напр., сусідські спори, договірні відносини, спадкове провадження, позики
- ✘ якщо йдеться про провадження/рішення/ бездіяльність органів влади інших держав
- ✘ якщо Ви звертаєтесь до нього за юридичною допомогою або юридичною консультацією

СУДИ

(окружні суди, обласні суди, Верховний суд Словацької Республіки, Спеціалізований кримінальний суд, Конституційний суд Словацької Республіки, Верховний адміністративний суд)

- ✚ органи управління та адміністрування судів та підстави притягнення судді до дисциплінарної відповідальності
- ✚ бездіяльність суду – т. зв. невинуваті затримки у розгляді справи (Омбудсмен має право перевірити суд лише з точки зору ефективного та своєчасного провадження)
- ✘ діяльність суду з прийняття рішень та здійснення процесуальних дій (Омбудсмен не може перевіряти фактичну правильність ухвалення рішення та процесуального порядку суду у провадженні, їх відповідність закону; Омбудсмен не має права змінювати або скасувати рішення суду).

ПРИКЛАД:

Судове провадження розпочалося у 2004 році. Позивач звернувся до Громадського захисника прав стосовно невинуваті затримки у 2006 році, а також у 2009 році, при цьому було виявлене порушення права на розгляд справи без невинуваті затримки. Тому Омбудсмен звернувся до Голови Суду з проханням вжити відповідних заходів для виправлення цієї ситуації. Згодом у 2011 році позивач подав конституційну скаргу, і Конституційний суд Словацької Республіки підтвердив невинуваті затримки провадження. У 2014 році позивач знову звернувся до Громадського захисника прав. Після того, як було з'ясовано, що попередні попередження та заходи не призвели до виправлень, а в провадженні повторюються випадки бездіяльності суду, Омбудсмен скористався своїми повноваженнями і подав заяву на впровадження дисциплінарної відповідальності судді.

ПОЛІЦІЯ

- ✚ дії у разі обмеження особистої свободи (наприклад, поміщення осіб до так званих «окремих приміщень»)
- ✚ доцільність застосування примусових засобів поліціантами
- ✚ процедура та прийняття рішень в інших адміністративних провадженнях (наприклад, процедура отримання тимчасового чи постійного проживання, процедура отримання політичного притулку, провадження у справах порушення та інші)
- ✚ невинуваті затримки дій поліції (наприклад, було подано кримінальне провадження, а слідчий не виконує жодних дій)
- ✗ повноваження слідчих органів міліції для прийняття рішень (Омбудсмен не має повноважень переглядати рішення слідчих у провадженні, тобто він не може перевіряти, як і чому слідчий прийняв рішення саме так)

ПРИКЛАД:

Громадський захисник прав отримав скаргу батьків про те, що працівники поліції не відповідним способом застосували до його сина примусові заходи щодо обмеження його особистої свободи, помістивши його в «окреме приміщення» (йдеться не про камеру, а, наприклад, про кімнату лише з дерев'яною лавкою) і побили його у відділку поліції. Розслідуючи цю скаргу, Омбудсмен на підставі медичної документації сина заявника встановив, що працівники поліції застосовували примусові заходи проти затриманого. Оскільки поліція не змогла пояснити, як виникли тілесні ушкодження сина заявника, Омбудсмен встановив, що його основні права та свободи були порушені працівниками поліції. Про свої висновки Омбудсмен оголосив разом із запропонованими заходами поліції, а також представив позачерговий звіт про т. зв. «окремі приміщення» в Національній раді Словацької Республіки.

ТЮРМИ

(установи для виконання ув'язнення та установи для виконання покарання у вигляді обмеження волі)

- ✚ охорона здоров'я (попереднє дослідження доступу до медичної допомоги та її надання) обвинуваченого/засудженого)
- ✚ харчування (наприклад, тип, якість і кількість харчів)
- ✚ працевлаштування
- ✚ умови тримання під вартою та покарання (наприклад, розмір та обладнання камери)
- ✚ поведження (наприклад, фізичне насильство з боку органів виконання покарань щодо обвинувачених/засуджених)
- ✘ рішення про вину та покарання (наприклад, вид покарання, тривалість покарання, визначення виправної групи, вид ув'язнення та інші)
- ✘ фізичне насильство між обвинуваченими/засудженими (але в таких випадках Громадський захисник прав переглядає процедуру врегулювання інциденту або переведення обвинуваченого/засудженого до камери, де немає ризику конфлікту)
- ✘ медичні проблеми (наприклад, встановлення неправильного діагнозу стаціонарним лікарем, призначення поганого лікування та інше)

ПРИКЛАД:

До Омбудсмена звернувся позивач, який подав скаргу щодо неправомірного застосування фізичної сили органами виконання покарань у тюремній установі під час переведення його з подвір'я для прогулянок до камери, внаслідок чого позивач отримав декілька травм. Розглядаючи цю скаргу, Омбудсмен встановив, що відбулося порушення прав позивача, та оцінив застосування фізичної сили з боку представників органів виконання покарання як неправомірне. Омбудсмен оголосив свої висновки разом із запропонованими заходами виправної колонії, яка прийняла запропоновані заходи.

РАЙОННІ УПРАВЛІННЯ

- ✦ реєстрація права власності в кадастрі нерухомості
- ✦ оцінка впливу на навколишнє середовище
- ✦ видача ліцензії на підприємницьку діяльність
- ✦ повернення прав власності у реституційних провадженнях
- ✦ видача свідоцтв про реєстрацію транспортного засобу
- ✦ розташування будівництв
- ✦ турбота про навколишнє середовище

ПРИКЛАД:

Позивач подав скаргу, що щодо деяких із кількох його земельних ділянок, якими він володіє, він не був внесений до реєстру оновлених поземельних книг як їхній власник. Розглядаючи скаргу, Омбудсмен встановив, що до реєстру не був належним чином внесений нотаріальний протокол, на підставі чого позивач не отримав вказані земельні ділянки у його власність. Щодо висновків Громадського захисника прав, кадастровим відділом вжито заходів, що полягають у виправленні записів, після чого позивача внесено до реєстру оновлених поземельних книг як власника.

УПРАВЛІННЯ З ПИТАНЬ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ ТА СІМ'Ї

- ✦ допомога у матеріальній скруті
- ✦ облік шукачів роботи
- ✦ сімейні пільги
- ✦ виплати на компенсацію важкої інвалідності (наприклад, допомога на покупку автомобіля, допомога на громадський транспорт, допомога по догляду тощо)
- ✦ соціальний захист дітей та молоді (наприклад, поводження колізійного опі-куна)

ПРИКЛАДИ:

1 Позивач подав скаргу щодо зняття захисної допомоги, яка виплачувалася додатково з пільгою у матеріальній скруті. Управління з питань праці, соціальних питань та сім'ї не дало йому належного вказівки щодо необхідності надання висновку щодо тривалості несприятливої ситуації до закінчення тримісячного строку. Згідно з висновками Омбудсмена, Управління допустило помилку і не повинно було відняти виплати.

2 Позивач подав скаргу щодо ненадання допомоги особі з тяжкою інвалідністю – його дитині з аутизмом. Омбудсмен виявив значні невинуваті розбіжності в медичних висновках, на підставі яких звернувся до Управління щодо належного врегулювання з доказами та обґрунтування рішення. Згодом Управління переоцінило рішення та визнало виплати.

МУНІЦИПАЛІТЕТИ/МІСТА/ МІСЦЕВІ ОРГАНИ ВЛАДИ

- ✚ надання соціальних послуг (наприклад, соціальна служба персональна допомога та інше)
 - ✚ метрика та реєстрація населення (наприклад, постійне/тимчасове проживання, зміна імені/прізвища)
 - ✚ охорона навколишнього середовища (наприклад, незаконні звалища відходів)
 - ✚ порядок денний будівництва (наприклад, видання дозволу на будівництво)
- ✘ оренда/купівля/продаж муніципальної нерухомості

ПРИКЛАД:

До Омбудсмена звернувся позивач, який подав скаргу щодо розклеювання плакатів на шумозахисній стіні. Тим часом власник шумозахисної стіни також попросив додатковий дозвіл на шумозахисну стіну. Розглядаючи скаргу, Омбудсмен встановив, що будівництво, дозволене як шумозахисна стіна, також використовувалася як рекламна будівля. Управління будівництва, попри те, що йому було відомо, що будівля використовується з порушенням дозволу на будівництво (використання стіни як рекламної площі), не вжила жодних заходів для розв'язання цього питання. Таку процедуру Громадський захисник прав розцінив як помилку муніципалітету та порушення обов'язку, встановленого законом. Муніципалітет був попереджений про цей факт у письмовій формі та водночас закликав вжити конкретних заходів - щоб почали негайно діяти. З ініціативи Громадського захисника прав муніципалітет здійснив державний будівельний нагляд та наказав усунути рекламу будівлю.

СОЦІАЛЬНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ

- ✚ соціальні виплати (пенсій-ні виплати, медичні виплати та виплати, пов'язані з нещасним випадком штрафи допомога по безробіттю, виплата гарантій-ного страхування)
- ✚ страхові, пеня, штрафи
- ✚ виникнення, припинення, три-вання соціального страхування
- ✗ скарги на працівників Соціальної страхової компанії
- ✗ питань виключно медичного характеру

ПРИКЛАД:

Позивач подав скаргу щодо розміру пенсії. Він зазначив, що Соціальна страхова компанія не врахувала період його навчання. Розглянувши скаргу, Омбудсмен встановив, що Соціальна страхова компанія діяла некоректно. Він поінформував її про свої висновки та запропонував повторно прийняти рішення щодо пенсійних прав позивача. Соціальна страхова компанія прийняла запропоновані заходи, підвищила заявнику пенсію, а різницю за попередній період доплатила.

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

- ✚ сплата внесків на медичне страхування
- ✚ виникнення та припинення державного медичного страхування (заявки, зняття з обліку)
- ✚ відшкодування медичних послуг, наданих у Словацькій Республіці та за кордоном (у країнах-членах ЄС та третіх країнах)
- ✗ стягнення заборгова-ності за медичне страхування
- ✗ виключно питання медичного харак-теру

ПРИКЛАД:

Позивач подав скаргу щодо несхвалення пропозиції санаторно-курортного лікування за його специфічним діагнозом (група показань). Розглядаючи скаргу, Омбудсмен встановив, що для даного діагнозу не було показане систематичне лікування, і справді не були виконані встановлені умови. Проте він також встановив, що для іншого діагнозу позивача, з огляду на виконання встановлених умов, можна було б санаторно-курортне лікування схвалити. На підставі вищезазначених фактів позивач зміг отримати лікування.

Діяльність Громадського захисника
прав розповсюджується

Діяльність Громадського захисника
прав розповсюджується

ШКОЛИ

- ✦ прийняття рішень щодо правових умов у сфері освіти (наприклад, про недопуск учня/студента до навчання, про відсторонення від навчання та інше)
- ✦ спосіб і порядок роботи школи у вирішенні конфліктів стосовно основних прав
- ✦ відокремлення учнів від національних меншин/соціально незахищених верств
- ✗ відносини між вчителями та учнями/студентами (наприклад, вибір конкретних форм навчання)
- ✗ відносини в групі студентів/студентів (наприклад, знущання)

ПРИКЛАД:

Позивач подав скаргу щодо неправильної процедури школи у врегулюванні конфлікту, який виник на перерві між двома учнями і мав тяжкі наслідки. Зі скаргою позивач звернувся до директора початкової школи, шкільного інспекційного центру та міського управління – управління освіти та молоді. Він стверджував, що органи влади не впоралися з цим питанням належним чином і були поверхневими в розслідуванні. Школа не повідомила батьків учнів про інцидент. Ні директор школи, ні шкільна інспекція не виявили недоліків у поведженні школи та вчителів. Однак, за висновками Омбудсмена, школа неправильно діяла у вирішенні конфлікту між учнями. Використання авторитарного підходу до учня та його подвійне покарання за один і той самий вчинок не можна вважати належною освітньою-вихованою практикою, хоча школа визнала таке поведження правомірним. Омбудсмен встановив, що поведінка школи у вирішенні конфлікту між учнями порушила права неповнолітніх за Конвенцією про права дитини. Початкова школа була створена для того, щоб надати педагогічним працівникам навички, необхідні для конструктивного вирішення конфліктів. Однак директор початкової школи не повідомив про вжиття заходів, а тому Омбудсмен звернувся до засновника школи з проханням вжити заходів та розглянути питання про звільнення директора. Засновник школи повідомив, що педагогічний колектив брав участь у навчанні із запобігання та управління конфліктами, а директор школи проходить курси на тему прав людини.

ІНШІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОМБУДСМЕНА

- ✚ подання до Конституційного Суду Словацької Республіки про недотримання правових норм (Громадський захисник прав може подати клопотання про початок провадження до Конституційного Суду Словацької Республіки, якщо підозрює, що законодавство Словаччини суперечить Конституції Словацької Республіки та може загрозувати основним правам і свободам)
- ✚ пропозиція притягнути до дисциплінарного провадження проти судді або проти прокурора
- ✘ індивідуальні конституційні скарги фізичних та юридичних осіб (Омбудсмен не має права подавати індивідуальні конституційні скарги замість конкретної особи або в цьому питанні надати юридичне представництво або консультацію)

ПРИКЛАД:

Засуджений, відбувши покарання у вигляді позбавлення волі за особливо тяжкий злочин, звернувся до Омбудсмена. Він подав скаргу щодо закону, згідно з яким виконання покарання у вигляді позбавлення волі, призначеного за особливо тяжкий злочин, є перешкодою для права голосу. Засуджений скаржився, що на двох попередніх виборах (вибори президента Словацької Республіки та вибори до Європарламенту) окружна виборча комісія не допустила його до участі у виборах. Уповноважений з прав людини запросив документацію щодо проведення виборів в установі, де він відбував покарання. Розглянувши скаргу, Громадський захисник прав дійшов висновку, що правове регулювання права голосу не відповідає праву голосу та подав клопотання про початок провадження до Конституційного Суду Словацької Республіки. Конституційний суд Словацької Республіки прийняв пропозицію на подальше провадження, у березні 2017 року задовольнив її та скасував положення Закону про умови здійснення права голосу.

АДРЕСА ОФІСУ:

Офіс громадського захисника прав
вул. Грьослінгова 35
811 09 Братислава - Старе Місто

тел.: (+421) 2 323 63 701/2

факс: 02/323 63 703

sekretariat@vop.gov.sk

podnet@vop.gov.sk

www.vop.gov.sk